

Forkynnelsen av Guds Ord og andre virkemidler
Eivind Gjerde - [Bibelsk Tro nr.6/2003](#)

"Gud er trofast, han som kalte dere til samfunn med sin Sønn, Jesus Kristus, vår Herre. 1 Kor 1,9
Dette budskapet fra 1 Korinterbrev viser hva som er vår oppgave som tjenere for Ordet Vi skal
forkynne Guds Ord slik at Gud gjennom det budskapet vi bærer frem, kan kalle mennesker til
samfunn med Hans Sønn, Jesus Kristus.

Forkynnelsen av Guds Ord

Det emnet vi skal stoppe kort for er: *Guds Ord og andre virkemidler*. Når vi stopper for et så uhyre omdiskutert og aktuelt emne, er det avgjørende viktig at Guds Ord får kaste lys over det. Det er Bibelen som skal fortelle hva vi skal tenke om forkynnelse av Guds Ord og bruken av tjenende midler for å bringe dette Ordet videre. Vårt emne er bredt belyst i Bibelen. I 1 Korinterbrev kapittel 1-3 finner vi den grundigste behandlingen av dette. Vi stopper for noen sentrale trekk fra disse kapitlene. Først noe nødvendig bakgrunnstoff om menigheten i Korint.

Menigheten i Korint var grunnlagt av apostelen Paulus. Apostelen skriver i hvert fall fire brev til menigheten, og to av dem har vi bevart i vår Bibel. 1 Korinterbrev regnes for å være det etiske hovedbrevet i NT. Apostelen skriver for å veilede nye kristne som lever i sterkt hedenske omgivelser. De unge kristne var enda sterkt preget av det hedenske tankegodset og den hedenske livsstilen de hadde levd etter før. I synet på den kristne forkynnelsen ligger de også under for en rekke kjødelige og bibelstridige tanker. Disse tankene går apostelen i rette med i sitt brev. Derfor er det veldig urovekkende og sårt å se at vi i vårt land og i vårt lekmannsarbeid i dag, går baklengs inn i en korintisk tenkemåte for å prøve å vinne de unge og verden for evangeliet. Den vei som ofte blir gått i dag i mye kristent arbeid, er akkurat motsatt av den vei vi skulle ha blitt gått. Det er det store alvoret i denne saken!

Skulle vi ha gjort virkelig rett mot 1 Korinterbrevs undervisning om Guds Ord som virkemiddel burde vi ha utlagt 1 Kor 1-3 i sin bredde. Det er det ikke plass for her, men noen trekk fra disse kapitlene sier oss mye om den kristne forkynnelsen.

Paulus forkynte Ordet om korset for korinterne under sin andre misjonsreise. En menighet ble grunnlagt og apostelen var det i 1 ½ år (Apg 18,1ff). Paulus stod under sterkt press om å tilpasse seg de korintiske idealer for talekunst, filosofi og visdomslære i byen. Korinterne svermet for alle slags filosofiske spekulasjoner, og de beundret hemningsløst personer som hadde evnen til å kle sine tanker med bevingede ord. I motsetning til jødene som krevde tegn, krevde grekerne visdom (1 Kor 1,23). Mot jøder og grekere skrive apostelen at vi *forkynner Kristus korsfestet, for jøder et anstøt og for hedninger en dårskap* (v. 24).

Ordet om korset var det sentrale budskapet som apostelen forkynte for korinterne. Han etterkom ikke deres forventning om talekunst og han gav heller ikke budskapet en innpakning som kunne kommunisere med tilhørerne etter det som var deres ideal av kommunikasjon. Han skriver: *For Kristus har ikke utsendt meg for å døpe, men for å forkynne evangeliet og det ikke med vise ord, for at Kristi evangelium ikke skulle tape sin kraft. For ordet om korset er vel en dårskap for dem som går fortapt, men for oss som blir frelst er det en Guds kraft.* (1,17-18) Dersom Ordet om korset skulle bli båret frem på en slik måte at det skulle tilfredsstille korinternes sans for talekunst og filosofi, ville budskapet tape selve sin frelsende kraft. Korinterne ville at budskapet skulle tilpasses tilhørerne. Det som de opplevde som anstøtelig, måtte bort. I møte med denne måten å tenke på sier apostelen at Ordet om korset skal forkynnes som det er. Budskapet om Jesus Kristus korsfestet for våre synder skal ikke fordunkles eller forkludres ved våre selvkloke og veltalende ord.

Den feilaktige innstillingen til den kristne forkynnelsen som rådet i Korint, har professor Erling Danbolt summert fint opp i sin kommentar til 1 Korinterbrev. Vi siterer denne. Avsnittet er oversatt fra dansk ved undertegnede:

- Men når han (Paulus) taler om korsets forkynnelse, om korsets forargelse, da vet han, at han vil møte motstand. For hvorfor skal man forkynne evangeliet på en slik måte at det blir vanskelig for folk å ta imot det? For "moderne mennesker" i en storby som Korint, hvor allslags mer eller mindre "filosofisk" forkynnelse svirret rundt ørene på folk, måtte de møtes med en forkynnelse som de kunne lytte til. Man skulle ikke kaste i hodet på dem at verdens frelser var en jøde, og det til og med en korsfestet jøde, altså en forbryter, henrettet på den mest nedverdige måte, en dødemåte som jødene så som bevis for at han var en falsk profet (Gal. 3,13). Først måtte man fange folks oppmerksomhet ved å tale om det i kristendommen som de kunne forstå og bli tiltalt av. Man måtte gå forsiktig frem før man kom til selve saken – frelsen ved troen på Jesus Kristus. (Første Korinterbrev ved Erling Danbolt, Credo Forlag, København 1985 s. 75)

Frelse ved forkynnelsens dårskap

Faren ved en tilpasset forkynnelse var Paulus meget oppmerksom på, og han la vekt på å unngå det. For det var nettopp det anstøtelige ordet om korset som var og er Guds visdom og kraft, Guds dårskap og svakhet. Dette budskapet har alle ugjennfødte mennesker ingen mulighet til å fatte av egen forstand. Men det er dette budskapet Gud bruker for å frelse dem som tror. Derfor lyder det fra den store hedningepostel:

For da verden ikke i sin visdom kjente Gud i Guds visdom, fant Gud for godt å frelse dem som tror ved forkynnelsens dårskap. 1 Kor 1,21

Dette ordet må vi merke oss nøye. Det er det talte og forkynte budskapet om Jesus Kristus som Gud bruker når han frelser et menneske. Paulus skriver i Romerbrevet: *Så kommer da troen av forkynnelsen som en hører, og forkynnelsen som man hører kommer ved Kristi ord.* (Rom 10,17).

Vi skal etter hva Bibelen sier, forkynne hele Guds råd til frelse. Men dette budskapet skal ha sitt utgangspunkt i budskapet om forsoningen. Alt skal sees i lys av det.

Guds ord er vårt virkemiddel og dypest sett eneste nådemiddel.

Skal vi bruke det virkemiddel som frelser et menneske, må vi bruke Guds Ord. Derfor blir forkynnelsen av Guds ord om det enn skjer i muntlig eller skriftlig form, vårt egentlige virkemiddel. Den Hellige Ånd bruker nemlig Guds Ord for å frelse, helliggjøre og bevare oss som Guds barn.

Guds Ord er også, dypest sett, vårt eneste nådemiddel. Som evangelisk-lutherske kristne er vi overbevist om at Guds Ord lærer at både Ordet, dåpen og nattverden er nådemidler, dvs midler som Gud bruker når Han skal "overføre" sin nåde på et fortapt menneske og frelse det. Men det er Ordet som konstituerer de to andre. Når Ordet knytter seg til vannet, eller Ordet i med vannet, får vi dåpens nådemiddel. Og når Guds ord knyttes sammen med brødet og vinen, eller i og med brød og vin, får vi nattverdens nådemiddel. Ordet er det egentlige nådemiddelet og på samme måte det egentlige virkemiddel. Våre andre virkemidler skal være en tjener for Ordet, ellers er vi med en gang på avveier. Vi må bruke det virkemiddel som virker! Ordet!

Sang og musikk

Sang og musikk har en nærmest selvsagt plass i den kristne menigheten. I Det gamle testamentet kan vi lese at musikken spilte en stor rolle både i folke- og gudstjenestelivet. Det skulle være orden og plan med sangen og musikken. Kong David satte bl. a. 4000 levitter til å lovsynge Herren med instrumenter. Vi kan videre tenke på Salmenes bok med sine sanger og salmer. Hos Esra og Nehemja kan vi lese om hvordan tempelmusikken ble forordnet. Under gudstjenesten ble det sunget vekselssanger (Neh 12,31). I Bibelen omtales et tjuetalls ulike instrumenter. Vi kan ikke påstå at noen instrumenter er syndige i seg selv. Det er bruken av instrumentene vi må vurdere.

I de nytestamentlige menighetene ser vi også at sang og musikk spilte en vesentlig rolle. Et kjerneord har vi i Kol 3,16: *La Kristi Ord bo rikelig iblant dere, så dere lærer og for-maner hverandre i all visdom med salmer og lovsanger og åndelige viser og synger med takknemlighet i*

deres hjerter for Gud. Salmer, lovsanger og åndelige viser blir nevnt. Det viser at ulike sangstiler hører hjemme i den kristne forsamlingen. Vi finner her en gudvillet og fin variasjon. Men det sentrale er at Guds Ord formidles klart og tydelig gjennom de ulike sangtyper! Ordet skulle bo rikelige mellom de troende i Kolosæ ved at de lærte og formante hverandre gjennom de ulike formene for sang som ble nevnt. Budskapet i sangene ble derfor det avgjørende.

Vi har en rik sang og musikkarv i vårt land og i den vestlige kulturarv som har bygget på et kristent verdigrunnlag. Vår bedehussangbok og våre kirkelige sangbok er tydelige vitnesbyrd om det. Vår rike sang- og musikkskatt er født ut av vekkelser og nødstider. Den rosenianske vekkelsen fødte en Lina Sandell og C. O. Rosenius selv. Vår egen Trygve Bjerkreim har stått i den samme rosenianske tradisjonen.

Det som imidlertid opprører oss i dag er at denne arven mer eller mindre kastes over bord til fordel for en musikk som har sine aner i et hedensk verdi- og kulturgrunnlag. Jeg tenker da på pop og rocke-musikken eller den moderne afro-amerikanske musikken. De aller fleste unge mennesker som kaller seg kristne spiller musikk som har røtter i dette grunnlaget. Det gjelder også mange i deres foreldregenerasjon. Mange foreldre som egentlige er motstandere av den moderne pop- og rockemusikken, kvier seg også for å ta et oppgjør med ungdommene sine om denne, og glir lett over i å forsvare at de unge må få lov til å ha en litt annen musikkstil enn de eldre.

Pop og rocken er født ut av et hedensk kulturgrunnlag hevder pinseleder og forfatter Toralf Gilbrant i en tale. Vi må gi ham rett i denne påstanden. Den kjente amerikanske evangelisten David Wilkerson i skriver i boken – *Den siste basun* (Hermon Forlag - at å bruke rock i kristen sammenheng, er å herme etter avgudsdyrkelsen. Han bruker meget sterke ord mot denne musikkformen, ord som neppe mange av oss ville våget å bruke. Men han sier sannheten om dette!

Vi ser at den moderne rytmiske musikk har en uhørt makt og innflytelse over Vestens unge mennesker. Mange artister tilbes som idoler og unge er villige til å gjøre hva som helst for de artistene de beundrer. Musikkdyrkelsen har mange religiøse overtoner. Hva er det som virker dette? Aner vi svaret og den uhyggelige sammenhengen musikken står i hos profeten Esekiel? I kapitel 28 hos denne store profeten kan vi lese en beskrivelse av kongen i Tyrus som meget tydelig sprenger rammene for hva som kan sies av en jordisk konge. Disse versene er av bibeltro teologi sett på som en beskrivelse av Satans fall i opprør mot Gud. Hør bare: *I Eden, Guds hage, bodde du. Kostbare steiner dekket deg: karneol, topas, diamant, krysolitt, onyks, jaspis, safir, karfunkel og smaragd og gull (v.13a).* Legg merke til hva teksten som om hans bosted. Hvor fristet han Adam og Eva? Jo i Eden. Uhyre interessant i våre sammenheng er siste del av vers 13 og følgende vers: *Dine trommer og fløyter var i fullt arbeid hos deg. Den dag du ble skapt, stod de rede. Du var en salvet kjerub med dekkede vinger, og jeg satte det på Guds hellige fjell. Du gikk omkring blant skinnende steiner. Ustraffelig var du i din ferd fra den dag du ble skapt, til det ble funnet urettferdighet hos deg. Ved din store handel ble ditt indre fylt med urett, og du syndet. Så vanhellighet jeg deg og drev deg bort fra Guds fjell. Jeg gjorde deg til intet, du salvete kjerub, så du ikke mer fikk være blant de skinnende steiner. Ditt hjerte opphøyet seg for din skjønnhets skyld. Du ødela din visdom på grunn av din glans. Jeg kastet deg til jorden, jeg la deg ned for kongers ansikt, slik at de kunne se på deg med lyst (v.13a-17).* Det kan se ut til at Gud skapte Satan for at han særskilt skulle ha ansvar for musikken i den himmelske verden (Se også Jes 14,11-15 og merk særlig vers 11 som taler om *dine harpers klang*). Satan var en musikkens mester før han falt bort fra Gud i selvopphøyelse og opprør. Denne store musikalske begavelse har han beholdt og bruker den nå i sin onde og forføreriske tjeneste. Satan holder Vestens ungdom og snart hele verden i et lystens jerngrep ved hjelp av populærmusikken. Vi ser den utrolige makt som musikken har over menneskers sinn. Artistene kalles som nevnt for idoler. Idol er det greske ordet for avgud.

Den moderne musikken er ikke ny. Bibelens profeter møtte også den sterkt eggende og suggererende musikken i sin samtid. *La meg slippe dine larmende sanger! Jeg vil ikke høre på ditt harpespill.* Amos 5,23 Disse ordene talte Herren via sin profet Amos. Den falske og overflatiske gudsdyrkelse ble ledsaget av larmende sanger. Er ikke det slående likt med vår tid!

Hvilken musikk kan vi bruke i kristen sammenheng? Jeg støtter meg her på en artikkel av rektor Per Bergene Holm. Musikk består av tre elementer: Melodi, harmoni og rytme. Per Bergene Holm mener at vi må bruke i kristen sammenheng den musikk som lar melodien være den fremherskende. Da når musikken og tekstens budskap hjertet og samvittigheten. Bruker vi for sterk rytmisk musikk blir vår kropp og vår kjødelighet engasjert. Sterk rytmisk musikk vekker også erotiske lyster. Det vet vi godt fra rockemusikken som spiller på det seksuelle. Blir harmonikomponenten den dominerende, får vi "svevemusikk" som taler sterkest til følelseslivet, og Ordets budskap til hjerte og samvittighet blir hindret.

Drama Det er mange ulike former for drama. Vi kan ikke gå inn på alle disse. Jeg har personlig ikke noe i mot at man i en kristen skole kan dramatisere livet til kjente kristne personligheter i undervisningen, eller at man bruker illustrasjoner av "dramatisk" art for barn i barnearbeid.

Jeg følger her Jon Kvalbeins definisjon av drama som han brukte i en artikkel i tidsskriftet Fast Grunn: *Et drama kan vi definere som en fremføring der en eller flere personer spiller roller etter et manuskript som er skrevet av en forfatter.* (Fast Grunn 1/95)

Hovedspørsmålet blir: Er bruk av drama etter denne definisjonen et egnet middel til å forkynne/formidle Guds Ord på? Svaret må bli nei!

En rekke innvendinger kan rettes mot bruk av drama i kristen sammenheng. Dette emnet er ellers behandlet grundig før i Bibelsk Tro, derfor stopper vi bare ved noen sentrale punkter (BT 3/2001).

For det første lærer Guds Ord at det er ved forkynnensens dårskap Gud frelser dem som tror. Det sentrale ord i denne sammenheng er 1 Kor 1,21: *For da verden ikke i sin visdom kjente Gud i Guds visdom, fant Gud for godt å frelse dem som tror ved forkynnensens dårskap.* Guds Ånd bruker det forkynte, dvs proklamerte, lærte, underviste ord for å overbevise mennesker om synd, rettferdighet og dom (Joh 16). Dette er i pakt med Guds visdom. Slik handler Gud gjennom det forkynte Ordet. Vi kan godt merke oss at Bibelen bruker det underlige uttrykket "forkynnensens dårskap". Det som ser dåraktig, tomt, svakt og innholdsløst ut for oss mennesker, det middelet er det Gud har utvalgt seg og som Han vil bruke.

Drama som virkemiddel var meget brukt i oldtiden (bl. a. de greske komedier og tragedier) og apostlene kjente jo godt til det. Det gjaldt selvfølgelig også Jesus selv, men ingen av dem brukte drama i sin forkynnelse. Det skal vi merke oss. Vi finner ikke bibelsk belegg for bruk av drama i den kristne forkynnelsen i Bibelen. Noen har påpekt av profetene i Det gamle testamentet brukte drama gjennom sine symbolhandlinger. Men å likestille de symbolhandlingene som Gud ved et spesielt kall gav profeten å utføre, med drama som virkemiddel i forkynnelsen, faller på sin egen urimelighet.

Drama som virkemiddel er også i strid med nådegavehusholdningen. Forkynnelsen av Guds Ord skal skje ved mennesker som har nådegave til det og ikke ved personer som har pugget visse replikker slik som en skuespiller nødvendigvis må gjøre. I mange dramatiserende oppsetninger av bibeltekster blir ikke ord brukt i det hele tatt, og tilskuerne er overlatt til å tolke den mimikk og de fakter som aktørene på scenen utfører. I Bibelen blir vi bedt om å prøve den bibelske forkynnelsen etter dens innhold og ikke etter i hvilken grad skuespillere var dyktige i å fremføre et dramastykke! Nådegaven til å spille drama er selvsagt ikke nevnt i noen av de listene over nådegaver og tjenestegaver vi finner i Bibelen (Se, Rom 12,7; 1 Kor 12,4-10; 14,26 og Ef 4,11).

Frelsesdramaet på Golgata-klippen var ikke noe drama! Det var en historisk-virkelig engangshendelse av totalt avgjørende betydning for vår evige frelse. Det som skjedde på Golgata skal forkynnes med ord som Den Hellige Ånd lærer oss. Budskapet skal tolkes med åndelige ord: *Men vi har ikke fått verdens ånd, vi har fått den Ånd som er av Gud, for at vi skal kjenne det som er gitt oss av Gud, det som vi også taler om, ikke med ord som menneskelig visdom lærer, men med ord som Ånden lærer, idet vi tolker åndelige ting med åndelige ord.* 1 Kor 2,12-13

Dans

Dans blir gjerne definert som rytmisk bevegelse til musikk. Spørsmålene er om dans i ulike former er noe som Guds Ord oppmuntrer oss til å ta i bruk eller ikke, og om Gud Ord gir oss veiledning i bruk av dans i våre forsamlinger eller ikke.

For det første må vi spørre hvilket nytestamentlige belegg har vi for å bruke dans i våre møter og gudstjenester? Svaret er: Ingenting! Du kan lete med lys og lykte og de største forstørrelsesglass, du vil aldri finne et eneste ord om at dansen ble brukt i de menighetene som er omtalt i de nytestamentlige brevene, og dansen er ellers overhodet ikke nevnt som et virkemiddel som skal tas i bruk i den kristne forsamlingen. Jo, men David danset foran Guds ark, kan noen innvende? Til det kan det svares: Men hvorfor har ingen av Det nye testamentes apostler og profeter sagt noe om dette? De kjente jo inderlig godt til alt som Det gamle testamentet skriver om dansen og dens bruk. Og dersom de ville at vi skulle videreføre bruken av denne dansen fra gammeltestamentlig tid så hadde de uttrykkelig sagt fra om det. Jeg tror at dette skulle være klart. De kristne menighetene i den nye pakts tid skal ikke bruke dansen ved sine gudstjenester og møter. I disse samlingene skal det være en samling om Ordet og bønner. Og forskjellige former for sang og lovsang. Ikke dans.

Dans er nevnt 4 ganger i NT: I Matt 11,17 og Luk 7,32 omtales fakkeldansen ved den jødiske løvhyttefesten som barna imiterte i sine leker. (Matt 11,16-17 lyder som følger: Men hvem skal jeg ligne denne slekt med? Den ligner små barn som sitter på torvene og roper til sine lekebrødre: Vi blåste i fløyte for dere og dere ville ikke danse; vi sang sørgesanger, og dere ville ikke gråte. (Teksten i Luk 7 er nesten helt lik) I Luk 15,25 hører den hjemmeværende sønnen lyd av sang og dans (= glede). Og så har vi til slutt Herodias sin dans som kostet en Guds Ords forkynner hodet (noe å tenke på).

Hvor er skriftbevisene for dans i en kristen gudstjenestelig sammenheng ut fra Det nye testamentet. Du finner dem ikke! Og så vil noen føre dansen inn i den nytestamentlig menigheten!

Konklusjon:

Vi har et stort virkemiddel som vi skal bruke og det er Guds Ord. Ordet har den sterkeste virkekraft fordi Gud selv ved sin Ånd taler og overbeviser et menneske om synd, dom og frelse gjennom dette Ordet. Ordet sier: *For Guds Ord er levende og virksomt (!) og skarpere enn noe tveegget sverd. Det trenger igjennom helt til det kløver sjel og ånd, ledd og marg, og dømmer hjertets tanker og råd.* Hebr 4,12

Gunnar Holt skrev i en andakt i Bibelsk Tro 5/2003: - *Mener virkelige noen at vi kan finne bedre midler til å overbevise verden enn Guds dårskap og Guds svakhet? Nei, la oss holde oss til Ordet og forkynne Kristus korsfestet - inntil Han kommer.*

Bedre kan det vanskelig sies. La oss med frimodighet bruke det virkemiddel som virker og som har Guds sanksjon over seg. Hva sa apostelen til sin unge medarbeider Timoteus: *Forkynn Ordet, vær rede i tide og i utide, overbevis, irettesett, forman med all langmodighet og lære.* 2 Tim 4,2

Apostelen Peter skriver i sitt første brev: *For dere er gjenfødt, ikke av forgjengelig, men av forgjengelig sæd, ved Guds Ord, som lever og blir.* 1 Pet 1,23

Det er Jesus Kristus som er det inkarnerte Ordet. Derfor må vi aldri miste troen på Ordet. Gjør vi det, mister vi troen på Jesus selv. Når troen svikter, svikter man Ordet, og når troen svikter begynner knepene. Dessverre holder knepene på å ta kvelertak på mye kristent arbeid i dag.

(Af Eivind Gjerde - fra Bibelsk Tro nr 6 2003 - Shafan 25-11-16)
